

De Openbare Bibliotheek van Aire-sur-la-Lys

De Openbare Bibliotheek van Aire-sur-la-Lys bevindt zich sinds 4 maart 1891 in een lokaal van het indrukwekkende gemeentehuis. Een onveranderde situatie tot op de dag van vandaag. De ruimte (het lokaal) bevindt zich op de benedenverdieping van de rechtervleugel van het gemeentehuis. Een gebouw daterend uit de XVIIIe eeuw en dat sinds 1947 op de Historische Monumentenlijst staat.

De leeszaal met zijn harmonische afmetingen heeft een decor van een hoog eikenhouten bouwwerk. Dit bouwwerk is bestemd voor het opbergen van de verzamelingen boekwerken behorende tot het 'Vaderlands Erfgoed'.

Deze zijn allemaal systematisch en volgens formaat ingedeeld. De presentatie

geeft aan de huidige bibliotheek, die ook wel de 'schatkamer' van het 'Vaderlands Erfgoed' wordt genoemd, een bijzondere uitstraling.

De kanten en met schild versierde boekbindingen vormen één geheel; enerzijds de banden met een wapen uit de XVIIIe eeuw en anderzijds de romantische banden uit de XIXe eeuw.

Tijdens de bijeenkomst van de gemeenteraad op 14 november 1838, voorgezeten door de burgemeester Hippolyte Mahieu-Milon, wordt besloten de bibliotheek in 1839 voor het publiek open te stellen. Op deze datum wordt ook de eerste verzameling

boekwerken samengesteld; 331 bundels die tijdens de Revolutie geen beschadigingen hebben opgelopen en voorzien zijn van het stadswapen. De inhoud is een wetenschappelijke kennis op uiteenlopend gebied: 19 taalwoordenboeken, 138 bundels die over rechtsgeleerdheid en rechten gaan, 43 werken over wetenschap en literatuur, 117 geschiedenisboeken en 14 krant en gazetwerken. Vervolgens richt men een bestuur op. Deze bestaat uit Martin, Louis Deslions, Froissart, hoofd van de middelbare school en de arts Dumoutier. De bibliotheek wordt gevestigd in een opslagplaats vlak naast het kantoor van de burgemeester. Het is Charles Menche-Jeannet die van december 1847 tot mei 1848 voorzitter is van de bibliotheek. Hij is wethouder en het is Dhr. Bucquet die hem in 1848 opvolgt. Vervolgens worden efficiënte acties ondernomen om zoveel mogelijk bundels bijeen te brengen; hierbij wordt geen enkel belangrijk thema van de Franse uitgave over het hoofd gezien.

Echter eind 1850 wordt de bibliotheek gesloten. De heropening vindt plaats op 1 juli 1851 voorzien van een nieuwe administratie. Tot 1858 verblijft de bibliotheek in een lokaal vlakbij het Engelse nonnenklooster met als entree 'de grote poort'. Hierna verhuist de bibliotheek naar de zolder van het gemeentehuis. Op 7 november 1890 besluiten burgemeester en gemeenteraad een nieuw elan aan het gebouw te geven. Ze besluiten voor een vestiging van de bibliotheek op de benedenverdieping van het gemeentehuis. De burgemeester, André Faucquette deelt schriftelijk het volgende aan de minister mede: « Onze bibliotheek is drie maal per week van 2 tot 5 uur open. We hebben alle bundels in laten binden en degene die beschadigd waren laten repareren. » De inventaris gerealiseerd in 1900 telde 10.434

boekdelen. De laatste telling, uitgevoerd in de jaren 1990, vermeldde 18.000 drukwerken.

De gevarieerde verzamelingen worden gepresenteerd door prachtige boeken, op wat voor gebied van kennis het ook moge zijn. Opzienbarend is onder andere de verzameling « *schoonschrijven* » (*belles lettres*), die in overvloed, vertalingen en oude uitgaven bezit van belangrijke schrijvers van de nationale en buitenlandse letterkunde. Vervolgens zijn er de boekwerken van filosofie, muziek, techniek en wetenschappen die allen te samen vallen onder de verzameling « *Kunst en Wetenschappen* » (*Sciences et Arts*).

De presentatie van de wetenschappen is de prachtige uitgave 'natuurgeschiedenis' van Buffon in 1802. De Geschiedenisverzamelingen (De Oudheid, De Vaderlandse en Buitenlandse Geschiedenis) beschikken over een groot aantal verslagen en vertellingen van getuigen omtrent diverse voorvallen en gebeurtenissen.

Andere verzamelingen zoals Theologie, Schone Kunsten, en Theater zijn in mindere mate aanwezig maar desalniettemin niet minder interessant qua inhoud en kwaliteit van de boeken. De bibliotheek beschikt naast de manuscripten (87 nummers) momenteel over een verzameling 'erfgoed' bestaande uit ongeveer 18.000 werken (zeldzame en kostbare boeken van de XVIe tot de XIXe eeuw), een verzameling van 735 boeken afkomstig uit de omgeving, 307 weekbladen daaraan toevoegend de iconische beschrijvingen, landkaarten, schetsen tekeningen en gravuren (400 stukken).

Het is ook de bibliotheek die de gemeentelijke archieven bewaart van het regeringsregime van vroeger en waarvan

de 'oudste' dateert uit het jaar 1188. Daar ze vrijwel onbeschadigd zijn is het mogelijk de evolutie van de stad tot aan de Revolutie te volgen. De voornaamste zijn de beschreven en politieke akten van de gemeente. Opvallend zijn de reglementen vanaf 1188 en registers met hierin de vermelde beraadslagingen van de wethouders van 1739 tot aan het jaar IV. Eveneens opvallend zijn de registers die de kerkdiensten van 1724 tot aan het jaar VII vermelden, de berekeningen van de rentmeester tijdens 1483 tot aan 1789 en de briefwisselingen van de rechter vanaf 1796. Voor de lectoren is voortaan een digitale inzage van overzichten en lijsten mogelijk.

Naast de teksten met een nauwkeurig beschreven verleden van Aire, vinden we diverse verzamelingen die de geschiedenis met meer 'diepgang' verwoorden.

De 'waardigheden' (de benaming van de gemeenteraad volgens het oude Regime) beschikten over boeken die eigendom van de gemeente waren en dat in 't vervolg ook zijn gebleven. Te vernoemen zijn onder andere « *L'encyclopedie* » ofwel « *het beredeneerde woordenboek* » bestaande uit 33 delen waarvan er 4 geïllustreerd zijn en uitgegeven door Diderot et Alembert in de XVIIIe eeuw, « *De Werken van Meester Rabelais* » (1711), « *De Geschriften Rousseau* » een uitgave van Louis Racine (1750) uiteenzettend verschillende onderwerpen van de literatuur en « *De Werken van Graaf Buffon* » uitgegeven in 1774.

In de XVIIIe eeuw waren veel advocaten en wetgevers in Aire gevestigd. Zij hebben er een spoor van boeken over theologie en rechtsgeleerdheid achtergelaten. Zo bevat bijvoorbeeld de bibliotheek « *De Toelichting in Detail van alle Delen van Het Oude en Nieuwe Testament* » (1712) geschreven door R.P. Dom Augustin Calmet, een Benedictijnse monnik van het geestelijk broederschap Sint-Vanne et Sint-Hydulphe en « *De Geschiedenis van het Oude en Nieuwe Testament* » (1687) geschreven door de Heer van Sombreal. Op Juridisch gebied vinden we *Het Wetboek der Strafrecht* ofwel *De Bundel met de voornaamste voorschriften en verklaringen betreffende misdaad en misdrijf* (1752), *Het Militaire Wetboek of anders gezegd de bijeengebrachte orders*

en voorschriften van Lodewijk de XIV, koning van Frankrijk en Navarra (1709), De militaire wetten opgesteld door het Romeins Recht (1672) en Het Algemeen Europees Recht opgesteld tijdens De Verdragen (1748).

De verzamelingen zijn beetje bij beetje uitgebreid door aanwinsten, gaven en

bijdragen van geleerden en notabelen uit de omgeving en staatsoverdrachten.

Enkele geschriften, afkomstig van het kasteel van Roquetoire zijn bewaard gebleven door de bibliotheek. Dit kasteel heeft de markies van Ligny in de beginjaren van de XVIIIe eeuw laten bouwen op een verworven gebied van het Spaanse koningshuis. Het tweede keizerrijk heeft toegedragen dat de bibliotheek van Aire vandaag in het bezit is van een verzameling boeken van Latijnse en Griekse schrijvers, de complete geschiedenisbundels van Chateaubriand uitgegeven in 1840 door Firmin Didot en de Poëtische Bundels van Boileau uitgegeven in 1824 door Froment.

Opmerkelijk door de 'de originaliteit' is in het bijzonder de veelzijdige levensbeschrijving van F.X. Feller (uitgave van 1841) zoals ook Het Grote Woordenboek van Pierre Larousse en de Veelzijdige Geografie uit de reeks Bond waarvan de de illustratie en uitgave plaatsvond onder toezien van Onésime Reclus.

De plaatselijke verzameling, voortdurend uitgebreid en aangevuld door aanschaf is een ensemble van drukwerken (bundels, kleine boekjes, lijsten) maar eveneens van manuscripten. Deze zijn afkomstig van gulle donateuren. De abt Denuncq, voormalig broeder van Clairmarais is de auteur van de zestien bundels, die allen de Geschiedenis van l'Artois beschrijven. Te onderscheiden zijn ; « De Algemene gebruiken van het kasteelleven en die van Het Baljuwschap van Aire behorende tot de Streek 't Graafschap Artois » (XVIIe eeuw, Ms.2), de verzameling

« Gebruiken van stad en omgeving van St. Omer en eveneens die van de streek Monstroeul (Montreuil) » bezit van Mathieu Van Der Woestyne, inwoner van St. Omer (Ms.3,1598) en de « Logica Jesuitarum » of tewel het filosofieschrift van de Jezuïtengemeenschap van Aire met een gegraveerd portret van Homerus (Ms 7, XVIIe eeuw).

Het aandeel boeken, privéverzamelingen verhalend de stadsgeschiedenis, geven een bijzonder interessante dimensie aan 't geheel. De Baron André Joseph Camille Dard, een vurig boekenliefhebber, geleerd archeoloog, burgemeester van Aire-sur-la-Lys in 1883, 1884 en 1888, was in 't bezit van een grote bibliotheek met meer dan 3000 boeken, een groot aantal schetsen, manuscripten en diverse documenten. Het grotendeel van de bundels ging over de Artoisstreek en de omgeving van Aire. De bibliotheek werd bij opbod in 't openbaar verkocht aan de stad St. Omer in 1893. De stad is in het bezit kunnen komen van een dertigtal ' tilels ' (boeken), en 5 manuscripten. Deze manuscripten bevatten de analyse van de domkapittelregisters, de verzameling documenten betreffende de kapittel St.Pierre van Aire van 1433 tot aan 1775, Het Belegverslag van 1710 en een Atlas van de streek van Aire in 1772.

De bibliotheek beschikt, wat betreft krantwerk, complete verzamelingen : De Europese Revue, De Charivari, Het Franse Athenaeum, De Rénovateur (de vernieuwer), Een vrouwen en Modeblad, L'Apollon etc. uit de XIXe eeuw. Betreffende de streekkrant is er de collectie 'L'Echo de la Lys' en is vrijwel geheel compleet. Het is een praktisch middel om op de hoogte te blijven van de gebeurtenissen van stad en omgeving.

De bibliotheek heeft ook de registers van de parochie en burgerlijke stand in bewaring. Dit voor de uitgestrekte

periode van 1589 tot aan 1934 .
 Veel geleerden uit de omgeving wilden absoluut een of meerdere boeken aan de gemeente 'cadeau' te doen. Of anders wel de verzamelde notities en aantekeningen die tijdens het werk werden gemaakt. Opvallend is groot reiziger en conferencier Gabriël De Beugny d'Hagerue (1831-1922), auteur van de *Jezuïeten-roman (1882)* en *Het Geheim van Rose*. Hij is ook degene die veelvuldige teksten publiceert zoals o.a. : *Herhinneringen van een handelsreiziger maar ook Vertellingen uit Andalusië*. Het zijn verhalen gebaseerd op aldaar plaatsgevonden gebeurtenissen in de periode van 1796 tot 1845. Opmerkelijk zijn eveneens de geschriften van Eugène de Sars (1838-1909), dichter en musicus, schrijver van *De wil van de Wind (1886)*, en die van Lucien Baudens (1804-1857), een beroemd militaire chirurg en lid van de Gezondheidsraad in 1853. « *Het Relas van de expeditie van Constantijn* » heeft hij aan de bibliotheek opgedragen (1838).

Zo heeft de dus de 'oude' verzameling van de bibliotheek een veelomvattende bron van informatie voor studenten, lezers en onderzoekers, die ter plaatse naslagwerken en waardevolle edities kunnen bestuderen.

Alhoewel de verbetering van het 'openbare lezen' voorop staat, heeft de Gemeentelijke Bibliotheek als voornaamste taak het in stand houden van deze geërfde verzamelingen en de waarde ervan veilig te stellen. Ook zal men erop letten dat de aanschaf van nieuwe boekwerken niet verwaarloosd zal worden.

De kostbaarheid van dit 'Erfgoed' is de aanleiding voor het geven van

exposities en conferenties. Deze worden georganiseerd en komen tot stand in samenwerking met het V.V.V. kantoor en diverse verenigingen (actief) voor het beheer van het Erfgoed van de stad.

Adres :

Hôtel de ville, Passage des Halettes,
 03 21 95 40 42.

Verantwoording : Véronique Goblet

mail : v.goblet@ville-airesurlalys.fr
 biblio.airesurlalys@wanadoo.fr

Openingstijden :

maandag en woensdag van 9.00 uur tot 12.00 uur. donderdag van 9.00 uur tot 12.00 uur en van 14.00 uur tot 18.00 uur.

Gratis toegang - Ter plaatse het naslaan en de inzage van oude, hedendaagse en moderne archieven.

Tarief :

Genealogische 'raadpleging' : 4,30€

Regelmatige activiteiten :

Elke 4e zaterdag van iedere maand van 14.30 uur tot 17.00 uur de ontvangst van de Zenmast AGP. (Association généalogique du Pas-de-Calais de Genealogie van het departement Pas-de-Calais). (De burgelijke Stand stelt eveneens lijsten en registers ter beschikking van de in de buurt gelegen gemeenten).

Tijdens de 'Open dagen' van het 'Vaderlands Erfgoed' worden exposities georganiseerd (met thema's vastgesteld door het DRAC - half september).

